

Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
Фізико-технічний інститут

КРИПТОГРАФІЯ
КОМП'ЮТЕРНИЙ ПРАКТИКУМ №1
Експериментальна оцінка ентропії на символ джерела
відкритого тексту

Виконали:
ФБ-33 Самохвалов Роман
ФБ-33 Лозенко Павло

Київ

2025

Мета роботи:

Засвоєння понять ентропії на символ джерела та його надлишковості, вивчення та порівняння різних моделей джерела відкритого тексту для наближеного визначення ентропії, набуття практичних навичок щодо оцінки ентропії на символ джерела.

Порядок виконання роботи

1. Написати програми для підрахунку частот букв і частот біграм в тексті, а також підрахунку H_1 та H_2 за безпосереднім означенням. Підрахувати частоти букв та біграм, а також значення H_1 та H_2 на довільно обраному тексті російською мовою достатньої довжини (щонайменше 1Мб), де імовірності замінити відповідними частотами. Також одержати значення H_1 та H_2 на тому ж тексті, в якому вилучено всі пробіли.
2. За допомогою програми CoolPinkProgram оцінити значення $H^{(10)}$, $H^{(20)}$, $H^{(30)}$
3. Використовуючи отримані значення ентропії, оцінити надлишковість російської мови в різних моделях джерела.

Хід роботи

1.

```
49     for bg, cnt in bf.items():
50         if len(bg) == 2:
51             mat.loc[bg[0], bg[1]] = cnt
52
53     return mat
54
55
56 def analyze(fname):
57     """Головна функція: читання, аналіз, експорт"""
58     # Автовизначення кодування
59     for enc in ['utf-8', 'windows-1251', 'cp1251', 'koi8-r', 'iso-8859-5']:
60         try:
61             with open(fname, 'r', encoding=enc) as f:
62                 raw = f.read()
63                 print(f"✓ Файл прочитано ({enc})")
64                 break
65         except UnicodeDecodeError:
66             continue
67     else:
68         raise ValueError("Не вдалося прочитати файл")
69
70     print(f"Вихідний текст: {len(raw)} символів")
71
72     # Обробка з пробілами і без
73     txt_sp = preprocess(raw, spaces=True)
74     txt_no = preprocess(raw, spaces=False)
75
76     print(f"З пробілами: {len(txt_sp)} символів")
77     print(f"Без пробілів: {len(txt_no)} символів")
78
79     # Частоти
80     freq_sp = char_freq(txt_sp)
81     freq_no = char_freq(txt_no)
82     bg_ov = bigram_freq(txt_sp, overlap=True)
83     bg_nv = bigram_freq(txt_sp, overlap=False)
84
85     # Розмір алфавіту
86     m_sp = len(freq_sp)
87     m_no = len(freq_no)
88
89     print(f"\nАлфавіт з пробілами: {m_sp}")
90     print(f"Алфавіт без пробілів: {m_no}")
91
92     # Ентропії
93     h0_sp = math.log2(m_sp)
94     h0_no = math.log2(m_no)
```

Очищення тексту:

Код приводить текст до нижнього регістру, замінює ё на е та ь на ъ, а потім видаляє всі символи, окрім літер українського алфавіту (та пробілів, в одному з варіантів).

Два режими аналізу:

Скрипт аналізує текст у двох версіях: з пробілами та без пробілів. Підрахунок частот: Він рахує частоту появи кожного окремого символу (монограми) та кожної пари символів (біграми).

Розрахунок ентропії:

Обчислює ентропію Шеннона для різних моделей: H_0 (Максимальна ентропія): ентропія для алфавіту, де всі символи рівноймовірні. H_1 (Ентропія 1-грам): ентропія на основі реальних частот окремих символів. H_2 (Ентропія 2-грам): ентропія на основі реальних частот біграм.

Розрахунок надлишковості:

Обчислює надлишковість (R) мови в тексті, яка показує, наскільки ентропія тексту менша за максимальну (H_0).

Приклад виводу коду:

```
=== З ПРОБІЛАМИ ===
H0: 5.000000 біт
H1: 4.380825 біт
H2: 3.966895 біт

=== БЕЗ ПРОБІЛІВ ===
H0: 4.954196 біт
H1: 4.446448 біт
H2: 4.119529 біт

=== НАДЛИШКОВІСТЬ ===
R1 (з пробілами): 0.123835 (12.38%)
R1 (без пробілів): 0.102489 (10.25%)
R2 (з пробілами): 0.206621 (20.66%)
R2 (без пробілів): 0.168477 (16.85%)
```

№	Символ	Кількість	Частота	Відсоток
1	о	94326	0.115244	11.5244%
2	е	68544	0.083745	8.3745%
3	а	61232	0.074811	7.4811%
4	и	56463	0.068985	6.8985%
5	н	53904	0.065858	6.5858%
6	т	51621	0.063069	6.3069%
7	с	46003	0.056205	5.6205%
8	р	41968	0.051275	5.1275%
9	л	41280	0.050435	5.0435%
10	в	34850	0.042579	4.2579%
11	к	27770	0.033928	3.3928%
12	д	24167	0.029526	2.9526%
13	п	23820	0.029103	2.9103%
14	м	23363	0.028544	2.8544%
15	у	20937	0.02558	2.5580%
16	ы	17657	0.021573	2.1573%
17	ь	16891	0.020637	2.0637%
18	б	16180	0.019768	1.9768%
19	я	14914	0.018221	1.8221%
20	г	13927	0.017016	1.7016%
21	з	12961	0.015835	1.5835%
22	ч	10544	0.012882	1.2882%
23	й	9398	0.011482	1.1482%
24	ж	8669	0.010592	1.0592%
25	х	7608	0.009295	0.9295%
26	ш	5863	0.007163	0.7163%
27	ю	3804	0.004648	0.4648%
28	щ	2810	0.003433	0.3433%
29	э	2763	0.003376	0.3376%
30	ц	2221	0.002714	0.2714%
31	ф	2028	0.002478	0.2478%

Рис 1.1

№	Символ	Кількість	Частота	Відсоток
1	ПРОБІЛ	149354	0.154317	15.4317%
2	о	94326	0.09746	9.7460%
3	е	68544	0.070822	7.0822%
4	а	61232	0.063267	6.3267%
5	и	56463	0.058339	5.8339%
6	н	53904	0.055695	5.5695%
7	т	51621	0.053336	5.3336%
8	с	46003	0.047532	4.7532%
9	р	41968	0.043363	4.3363%
10	л	41280	0.042652	4.2652%
11	в	34850	0.036008	3.6008%
12	к	27770	0.028693	2.8693%
13	д	24167	0.02497	2.4970%
14	п	23820	0.024612	2.4612%
15	м	23363	0.024139	2.4139%
16	у	20937	0.021633	2.1633%
17	ы	17657	0.018244	1.8244%
18	ь	16891	0.017452	1.7452%
19	б	16180	0.016718	1.6718%
20	я	14914	0.01541	1.5410%
21	г	13927	0.01439	1.4390%
22	з	12961	0.013392	1.3392%
23	ч	10544	0.010894	1.0894%
24	й	9398	0.00971	0.9710%
25	ж	8669	0.008957	0.8957%
26	х	7608	0.007861	0.7861%
27	ш	5863	0.006058	0.6058%
28	ю	3804	0.00393	0.3930%
29	щ	2810	0.002903	0.2903%
30	э	2763	0.002855	0.2855%
31	ц	2221	0.002295	0.2295%
32	ф	2028	0.002095	0.2095%

Рис 2.2

На рисунку 2.1 зображено частоти символів без пробілів, а на рисунку 2.2 зображено з пробілами.

	ПР	а	б	в	г	д	е	ж	з	и	й	к	л	м	н	о
ПР	0	1303	7435	13755	3328	6691	2908	1799	3822	9082	9	8911	2430	5688	15250	11257
а	14186	3	1550	2562	710	1759	840	810	2973	138	1915	3420	7734	2551	3568	22
б	616	647	3	12	2	13	2650	35	2	694	0	61	1092	26	287	2228
в	6209	5172	17	27	21	193	4993	0	322	2766	0	232	759	90	635	6256
г	714	1135	0	11	31	853	568	0	1	485	0	165	1196	2	333	6336
д	1005	3676	34	1208	15	30	4180	33	42	2191	0	388	756	46	2066	3755
е	15052	129	649	1711	3314	3148	989	941	1289	116	1596	1116	4671	3770	7952	687
ж	61	935	8	4	8	838	3447	21	0	1489	0	24	3	1	1279	27
з	1382	4312	169	895	255	656	655	25	4	424	0	202	265	399	1208	732
и	17227	82	636	1833	481	1363	2085	252	1998	587	862	1565	5602	2383	3520	51
й	6382	0	0	0	0	188	3	0	5	0	0	74	12	50	317	27
к	3876	6163	0	75	1	0	517	40	9	2623	0	52	560	2	306	8857
л	5970	3929	33	18	108	20	4867	439	14	8677	0	299	141	17	511	6481
м	6960	1567	21	0	37	0	3093	0	3	3573	0	99	279	14	992	3593
н	3172	10136	1	25	121	189	8906	666	20	7752	0	1745	0	0	2088	9844
о	19208	3	3679	6930	4275	5042	1600	1980	1526	837	3290	2406	6042	4198	5479	232
п	306	1591	0	0	0	0	3150	0	0	1512	0	117	1031	0	177	7909
р	1356	7642	735	461	149	191	7764	276	52	4087	0	198	46	121	1241	8672
с	3011	2333	35	1142	13	243	2440	16	9	1148	0	3356	2843	1394	1100	2585
т	6071	5184	16	2376	2	103	4206	2	0	4110	0	501	262	56	1608	12124
у	4960	54	750	463	812	1982	164	1042	345	17	33	557	958	717	249	30
ф	1092	210	0	0	0	0	68	0	0	54	0	0	63	0	9	153
х	3544	918	0	217	0	2	38	0	0	148	0	0	96	8	175	2069
ц	423	662	0	29	0	0	557	0	0	206	0	4	0	4	0	111
ч	61	2205	0	33	0	0	2875	0	0	1335	0	204	17	25	728	24
ш	70	735	0	5	0	0	1720	0	0	1539	0	304	552	3	245	261
щ	12	506	0	0	0	0	1321	0	0	756	0	0	0	0	83	1
ы	5463	0	166	752	50	76	1335	19	59	3	1647	121	2947	1245	85	0
ь	10348	0	78	13	8	71	486	1	235	35	0	970	0	144	1675	2
э	9	0	1	14	4	1	1	0	0	0	5	115	45	2	27	0
ю	1917	0	88	9	100	246	1	156	29	0	15	16	42	8	148	0
я	8691	0	76	270	82	269	117	116	202	79	26	548	836	399	563	0

Біграми з перекриттям з пробілами

	ПР	а	б	в	г	д	е	ж	з	и	й	к	л	м	н	о
ПР	0	615	3734	6767	1681	3375	1432	880	1898	4542	5	4429	1214	2826	7662	5620
а	7195	2	791	1297	354	910	438	405	1517	70	975	1692	3904	1263	1851	12
б	317	321	1	7	1	7	1310	16	1	329	0	32	539	9	147	1139
в	3105	2563	7	12	10	100	2465	0	159	1391	0	115	381	49	307	3160
г	370	563	0	8	16	435	266	0	1	236	0	83	598	1	171	3145
д	496	1880	19	595	5	18	2053	13	21	1093	0	200	373	20	1000	1855
е	7601	68	314	850	1662	1543	499	462	633	54	811	565	2360	1912	3999	372
ж	30	465	5	3	4	442	1727	10	0	770	0	12	3	1	629	15
з	693	2140	80	464	130	325	335	8	3	210	0	113	141	197	625	334
и	8641	41	314	929	226	638	1042	135	1007	292	434	800	2833	1205	1735	21
й	3225	0	0	0	0	97	1	0	2	0	0	36	5	18	162	14
к	1969	3059	0	34	1	0	248	21	4	1324	0	23	281	1	156	4414
л	2934	1999	17	6	52	10	2418	211	3	4248	0	152	64	7	239	3209
м	3442	790	12	0	19	0	1599	0	2	1777	0	49	147	7	509	1788
н	1531	4986	1	14	58	89	4475	316	11	3893	0	857	0	0	1006	4949
о	9699	2	1826	3454	2160	2540	794	972	751	444	1628	1211	3098	2087	2795	107
п	146	815	0	0	0	0	1528	0	0	716	0	58	536	0	89	3887
р	727	3744	358	251	70	88	3909	148	30	2070	0	94	20	66	611	4285
с	1508	1109	20	600	4	126	1197	7	6	584	0	1683	1413	708	554	1337
т	2985	2571	3	1232	2	54	2121	2	0	2032	0	242	137	27	800	5924
у	2479	33	402	230	401	1007	74	528	170	13	11	282	485	332	116	13
ф	519	105	0	0	0	0	32	0	0	29	0	0	35	0	6	77
х	1792	441	0	119	0	1	16	0	0	76	0	0	44	6	88	1035
ц	220	319	0	18	0	0	274	0	0	105	0	2	0	2	0	61
ч	27	1075	0	18	0	0	1424	0	0	674	0	89	8	11	378	11
ш	44	354	0	2	0	0	835	0	0	750	0	159	295	2	110	128
щ	6	241	0	0	0	0	680	0	0	363	0	0	0	0	48	1
ы	2673	0	81	374	24	44	671	8	23	1	792	65	1462	610	38	0
ь	5202	0	41	4	4	37	236	1	120	19	0	500	0	68	839	2
э	7	0	1	4	4	1	1	0	0	0	3	65	17	1	16	0
ю	950	0	39	6	54	119	1	76	14	0	8	10	18	3	87	0
я	4341	0	31	143	43	125	63	57	96	32	16	268	432	185	265	0

Біграми без перекриття з пробілами

	а	б	в	г	д	е	ж	з	и	й	к	л	м	н	о
а	134	2329	3758	1042	2338	1059	899	3389	1109	1915	4356	7974	3074	5132	1139
б	651	14	56	33	33	2659	35	14	776	0	87	1094	38	348	2310
в	5232	217	449	362	462	5075	43	417	3062	0	818	966	292	1138	6630
г	1146	65	62	37	894	578	2	21	531	0	203	1205	27	401	6427
д	3682	68	1334	54	76	4199	38	73	2264	1	453	769	72	2167	3834
е	250	1493	3065	3614	3822	1189	1162	1766	898	1596	1897	4953	4557	9318	1834
ж	935	11	11	9	840	3449	21	1	1491	0	26	3	5	1297	32
з	4320	199	1000	307	720	685	39	57	470	0	331	293	446	1372	837
и	252	1507	3636	826	2163	2597	405	2388	1548	862	2569	5852	3025	5288	1469
й	65	246	520	174	633	74	87	198	375	0	494	158	333	766	454
к	6189	268	414	81	145	578	106	105	2906	0	431	613	163	628	9128
л	3982	242	479	352	152	5097	615	125	9136	0	534	217	231	1110	6863
м	1647	304	618	197	354	3207	72	149	4065	0	470	398	301	1632	4206
н	10154	234	264	175	322	8951	687	83	7960	0	1868	32	79	2509	10024
о	132	5080	8915	4556	6081	2010	2278	2173	1691	3291	3322	6284	4912	7381	1713
п	1594	17	29	2	10	3155	1	9	1540	0	127	1039	3	210	7925
р	7659	783	549	164	248	7782	281	74	4178	0	282	56	165	1375	8751
с	2353	125	1301	64	341	2480	118	47	1237	0	3485	2871	1482	1390	2734
т	5222	336	2956	127	403	4324	55	139	4568	0	832	372	264	2296	12549
у	129	961	844	925	2169	212	1121	418	449	33	932	1009	913	827	408
ф	220	43	110	17	34	82	6	20	165	0	65	70	44	150	231
х	942	126	492	75	152	66	62	73	326	0	245	172	173	504	2361
ц	667	10	66	10	25	566	3	10	248	0	30	6	17	48	146
ч	2205	0	33	1	0	2875	0	9	1339	0	212	17	31	730	25
ш	735	5	6	0	7	1720	1	1	1544	0	315	552	4	249	279
щ	506	1	3	0	0	1321	0	0	756	0	1	0	0	84	1
ы	54	445	1213	145	308	1459	53	231	439	1647	409	3017	1426	708	430
ь	92	441	1226	169	473	786	112	474	650	0	1582	161	541	2840	819
э	0	1	14	4	2	1	0	0	0	5	116	45	5	27	0
ю	18	147	140	141	329	35	186	71	108	22	172	85	94	324	149
я	65	462	1287	264	631	273	181	426	634	26	1106	997	646	1655	618

Біграми без пробілу з перекриттям

	а	б	в	г	д	е	ж	з	и	й	к	л	м	н	о
а	62	1130	1897	540	1141	511	436	1717	555	929	2241	4004	1576	2539	583
б	333	5	24	20	13	1380	17	6	407	0	47	578	17	172	1171
в	2621	106	221	182	218	2563	22	202	1561	0	403	484	133	573	3412
г	562	28	25	26	439	297	2	10	274	0	115	587	12	213	3110
д	1836	33	622	30	32	2133	19	33	1130	1	247	396	39	1079	1959
е	130	730	1552	1861	1845	584	598	875	435	793	970	2476	2256	4663	916
ж	479	5	6	4	418	1672	7	1	747	0	12	1	2	670	16
з	2164	96	494	158	352	330	18	32	221	0	174	155	225	668	430
и	120	730	1821	431	1127	1344	201	1188	784	420	1283	2964	1496	2568	720
й	34	124	248	83	305	43	34	113	178	0	252	79	172	396	240
к	3056	129	208	49	74	285	55	54	1433	0	215	288	76	283	4510
л	1986	118	251	183	70	2537	304	65	4533	0	279	109	117	566	3421
м	817	164	320	96	169	1571	40	73	2014	0	243	200	142	802	2079
н	5117	110	128	81	149	4445	386	34	3956	0	937	17	44	1285	4995
о	69	2507	4495	2301	3103	988	1147	1053	881	1591	1653	3121	2456	3747	847
п	788	11	9	1	4	1558	1	5	769	0	71	515	2	105	3992
р	3841	388	248	79	117	3938	141	42	2060	0	145	31	83	669	4365
с	1165	65	640	36	170	1244	55	27	605	0	1734	1422	766	694	1365
т	2620	156	1482	60	197	2182	21	72	2318	0	427	184	133	1152	6292
у	66	484	441	458	1092	118	547	215	217	17	474	497	451	415	189
ф	112	20	48	7	12	39	3	11	92	0	29	32	31	70	122
х	479	66	235	42	77	38	31	35	160	0	124	87	85	242	1138
ц	326	4	34	3	8	283	2	5	113	0	17	4	10	28	74
ч	1114	0	16	1	0	1429	0	6	666	0	100	4	15	344	15
ш	380	3	2	0	3	818	1	1	783	0	162	275	1	129	151
щ	255	1	2	0	0	657	0	0	390	0	1	0	0	44	1
ы	28	223	582	69	146	728	28	109	208	820	209	1506	728	343	215
ь	44	209	587	76	234	385	66	238	321	0	788	87	266	1422	398
э	0	1	6	3	2	1	0	0	0	3	58	21	2	11	0
ю	10	70	77	77	185	19	86	38	46	9	84	51	47	163	86
я	32	221	605	132	318	119	89	213	318	18	548	496	315	833	276

Біграми без пробілів без перекриття

Переглянемо результати отриманих ентропії та надлишковості:

Обчислюємо надлишковості за формулою $R = 1 - \frac{H_{\infty}}{H_0}$

Ентропію в свою чергу за формулою $H(Z) = -\sum_{i=1}^n p_i \log p_i$

З пробілами:

H1 (монограми)	4.380825	R (монограми)	0.123835
H2 (біграми з перекриттям)	3.966895	R (біграми з перекриттям)	0.206621
H2 (біграми без перекриття)	3.967361	R (біграми без перекриття)	0.206528

Без пробілів:

H1 (монограми)	4.446448	R (монограми)	0.102489
H2 (біграми з перекриттям)	4.119529	R (біграми з перекриттям)	0.168477
H2 (біграми без перекриття)	4.117763	R (біграми без перекриття)	0.168833

CoolPinkProgram.exe:

H^{10}

Лабораторная работа №1

Произвольная часть текста:
огласны_точно_так_же_не_имело_бы_смысла_говорить_что_футбольный_игрок_допус

Использованные буквы:
а, е, в.

Порядок n-граммы:
5 символов
10 символов
15 символов
20 символов
25 символов
30 символов
35 символов
40 символов
45 символов
50 символов

Введенный символ: 0

Символ по счету: 4

Номер эксперимента: 50

Неравенство для энтропии:
 $1.87546583878224 < H < 2.7777951914117$

Двоичная таблица угаданных символов:
01000000000000000000000000000000
01000000000000000000000000000000
10000000000000000000000000000000
10000000000000000000000000000000
10000000000000000000000000000000

Вероятности:
q[1] = 0,46
q[2] = 0,14
q[3] = 0,1
q[4] = 0,04
q[5] = 0,04
q[6] = 0,04
q[7] = 0,02
q[8] = 0
q[9] = 0,02
q[10] = 0,04
q[11] = 0,02
q[12] = 0,02
q[13] = 0
q[14] = 0,02
q[15] = 0
q[16] = 0
q[17] = 0
q[18] = 0,02
q[19] = 0
q[20] = 0
q[21] = 0
q[22] = 0,02
q[23] = 0
q[24] = 0
q[25] = 0
q[26] = 0
q[27] = 0
q[28] = 0
q[29] = 0
q[30] = 0
q[31] = 0
q[32] = 0

Поле ввода символов:
0

Продолжить Другой

Строка состояния:
Вы угадали. Для продолжения опыта нажмите "Продолжить", или "Другой" для выбора другого порядка

[illegible]

Лабораторная работа №1

Произвольная часть текста:
ур_понравившуюся_женщину_вы_н

Использованные буквы:

Порядок пг-раммы:	Введенный символ:	Неравенство для энтропии:	Личная таблица угаданных символов:
5 символов 10 символов 15 символов 20 символов 25 символов	Символ по счету: Номер эксперимента: 51	2,74247608109512 < H < 3,27945800008089	<pre> 1 hhhhhhhhhhlllllllllllllllllllllllllll 000000000000000000100000000000 00000000000000000000000000000010 10000000000000000000000000000000 10000000000000000000000000000000 ----- </pre>
35 символов 40 символов 45 символов 50 символов	Поле ввода символов: Продолжить Другой		

Вероятности:

- q[1] = 0,36
- q[2] = 0,14
- q[3] = 0
- q[4] = 0,08
- q[5] = -0,06
- q[6] = 0,02
- q[7] = 0,04
- q[8] = 0
- q[9] = -0,02
- q[10] = 0,02
- q[11] = 0
- q[12] = 0
- q[13] = 0,02
- q[14] = 0
- q[15] = 0
- q[16] = 0
- q[17] = 0,02
- q[18] = 0
- q[19] = -0,02
- q[20] = 0
- q[21] = 0
- q[22] = 0
- q[23] = 0,02
- q[24] = 0,04
- q[25] = 0
- q[26] = 0
- q[27] = 0,06
- q[28] = 0,02
- q[29] = 0,02
- q[30] = 0
- q[31] = 0,04
- q[32] = 0

Строка состояния:

Порядок n-грам	H (біт/символ)	R надлишковість
H^{10}	$1,8754 < H < 2,7777$	0,5464
H^{20}	$1,6759 < H < 2,5012$	0,5928
H^{30}	$2,7424 < H < 3,2794$	0,4130

Для надлишковості (R) було взято середнє значення

Висновки:

У ході практикуму було поєднано вивчення теоретичних основ (ентропія, надлишковість тексту) з набуттям практичних умінь. Було здобуто навички обчислення цих характеристик та пов'язаних із ними показників, як-от частоти символів. Робота включала аналіз та порівняння різних моделей текстових джерел. Експериментальна частина, реалізована за допомогою програми CoolPinkProgram.exe, дозволила наближено визначити ентропію H^{10} , H^{20} , H^{30} та розрахувати на їх основі кінцеву надлишковість джерела.